

**ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КАФЕДРА «АГРОНОМІЯ ТА ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчальної роботи

Костянтин БОРАК

« ____ » _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
Природоохоронний контроль та інспектування
(назва освітньої компоненти)

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Освітньо-професійна програма Лісове господарство

Освітній ступінь Бакалавр

Мова навчання: Українська

Житомир 2026

Робоча програма «**Природоохоронний контроль та інспектування**» для здобувачів освіти

Галузь знань: **20 «Аграрні науки та продовольство»**

спеціальність: **205 «Лісове господарство»**

Розробник: **Анатолій ЖЕЖКУН**, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, академік Лісівничої академії наук України, викладач спеціальних дисциплін Житомирського агротехнічного фахового коледжу.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «**Агрономія та лісове господарство**»

Протокол від «27» березня 2026 року № 9

Зав. кафедрою Наталія Цуман.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри _____

Протокол від « » _____ 202 року № _____

Зав. кафедрою _____ Наталія Цуман.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри _____

Протокол від « » _____ 202 року № _____

Зав. кафедрою _____ Наталія Цуман.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри _____

Протокол від « » _____ 202 року № _____

Зав. кафедрою _____ Наталія Цуман.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри _____

Протокол від « » _____ 202 року № _____

Зав. кафедрою _____ Наталія Цуман.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»	Обов'язкова	
Розділів - 3	Спеціальність:	Рік підготовки: II - й	
	205 «Лісове господарство»		
			Семестр: IV - й
			Лекції – 22 год
			Практичні: 8 год
Загальна кількість годин – 90	Освітній ступінь: Бакалавр	Лабораторні: 0 год	
		Самостійна робота – 60 год	
		Вид контролю: Підсумковий – залік.	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для заочної форми навчання – 2,0

2. Мета та завдання

«Природоохоронний контроль та інспектування» є обов'язковою навчальною дисципліною і невід'ємним складником формування професійної компетентності студентів.

Метою Природоохоронний контроль та інспектування є контроль і оцінка ступеня екологічної безпеки господарської діяльності або екологічної ситуації, яка склалась на об'єктах (територіях), а також попередження чи припинення негативного впливу певного виду антропогенної діяльності на здоров'я людей і навколишнє середовище.

Основні завдання природоохоронного контролю – це оволодіння методологією і порядком проведення державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища й використання природних ресурсів; контроль за дотриманням вимог екологічного законодавства, передбачення, попередження і встановлення ступеню екологічного ризику і екологічної безпеки; обґрунтування висновків екологічного контролю.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- які фізичні і юридичні особи є суб'єктами екологічної інспекції;
- форми і види екологічної інспекції;
- основні завдання і функції екологічної інспекції;
- структуру і права екологічної інспекції;
- порядок організації і проведення екологічного інспектування;
- порядок, форми і види притягнення до відповідальності порушників міжнародного і національного природоохоронного законодавства.

вміти:

- проводити комплексний науково-обґрунтований контроль певного виду діяльності з метою визначення ступеню екологічного ризику;
- визначати екологічну безпечність в ході встановлення відповідності діяльності об'єкту, що інспектується вимогам і нормам екологічного законодавства;
- оцінювати ефективність й обґрунтованість заходів з охорони навколишнього середовища на здоров'я людей;
- підготувати об'єктивні висновки за результатами екологічного контролю;
- оформляти Акти перевірок за результатами інспекторської діяльності, інформувати громадськість про виявлені порушення природоохоронного законодавства.

3. Програмні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетенції (ФК):

ФК1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.

ФК3. Здатність використовувати знання й практичні для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.

ФК4. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.

ФК7. Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію.

ФК9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

Програмні результати навчання (РН):

РН2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

РН3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.

РН4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

РН5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

РН7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

РН8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

РН10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.

РН11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

РН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

4. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця:

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Екологія (за фах. спрямуванням)	Екологічні основи ведення лісового господарства
Українська мова (за проф. спрямуванням)	Стратегія сталого розвитку та екологічна політика в лісовому господарстві
Основи правознавства	

5. Критерії оцінювання

Об'єктивне оцінювання знань студентів у межах кредитно-модульної системи в умовах продовження ідей Болонського процесу має сприяти підвищенню якості підготовки і конкурентноспроможності фахівців, стимулювати самостійну та систематичну роботу студента протягом навчального семестру. Досягається така об'єктивність запровадження відповідних критеріїв оцінювання, тобто системи вимог до рівня знань та вмінь студента, які він повинен продемонструвати для підтвердження набутих ним компетенцій за 100-бальною шкалою.

Сума балів за всі види Навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з	незараховано з
		можливістю повторного складання	можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	--

Шкала оцінювання: Національна та ECTS

Критерії оцінювання Заліку

Оцінка «**відмінно**» (90-100 балів) виставляється студенту, який повністю оволодів програмним матеріалом, точно й повно виконав практичні завдання; виявив творчу самостійність, знання спеціальної літератури, тверді переконання та вміння їх захищати, високу комунікативну культуру, уміння робити практичні висновки; на семінарських, лабораторних, практичних заняттях показав достатній рівень розвитку умінь і навичок точного застосування знань.

Оцінка «**добре**» (74-89 балів) виставляється за тих же умов. Відмінність у знаннях студента полягає в дещо обмеженому й звуженому прояві тих же якостей, які слугують критерієм відмінної оцінки – творча самостійність, знання літератури тощо. Але вже немає тієї свободи викладу матеріалу, як у першому випадку, можуть допускатися окремі помилки, що легко виправляються самим студентом під час бесіди.

Оцінка «**задовільно**» (60-73 балів) виставляється за повне знання програми та за виконання завдань. У цьому випадку студент може й не виявити самостійності суджень. Відчувається, що він дещо просто «завчив», однак навчальний матеріал він загалом знає. Має певне уявлення про вимоги практики, може знайти нові приклади або умови застосування знань на практиці. Знає літературу, але, можливо, не всю і не може дати достатньої критичної оцінки. Володіє необхідними вміннями. Можливі недоліки в аспекті комунікативної культури.

Оцінка «**незадовільно**» (1-59 балів) виставляється, якщо студент не має повних знань. Завдання не виконані або виконані невірно. Уміннями й навичками студент не володіє. Навчальної літератури зовсім не знає.

Засоби оцінювання:

Залік; контрольні роботи; тестові завдання; групове та індивідуальне опитування.

6. Структура навчальної дисципліни

Семестр	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Лабор.	Індив.	Самос.
1	2	3	4	5	6	7
4	90	22	8	-	-	60

7. Тематичний план

Теми	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	л а б	і н д	с.р.		л	п	л а б	і н д	с.р.
1							8	9	1 0	11	12	13
Тема 1. Загальні положення і завдання вивчення дисципліни «Екологічне інспектування»	6	2				4						
Тема 2. Громадський контроль у галузі навколишнього природного середовища	6	2				4						
Тема 3. Особливості і характеристика інспекторських	6	2				4						

перевірок.												
Тема 4. Особливості інспекторських перевірок об'єктів природно-заповідного фонду	6		2			4						
Тема 5. Екологічне інспектування, охорона, використання і відтворення об'єктів тваринного світу	6	2				4						
Тема 6. Екологічне інспектування земельних ресурсів	6	2				4						
Тема 7. Державний контроль	6	2				4						

Тема 8. Екологічне інспектування лісових ресурсів	6	2				4						
Тема 9. Екологічний контроль за станом атмосферного повітря	6	2				4						
Тема 10. Екологічне інспектування водних ресурсів	6	2				4						
Тема 11. Державний контроль під час поводження із відходами	6	2				4						
Тема 12. Державний контроль під час поводження із небезпечними шкідливими речовинами	6		2			4						

Тема 13. Екологічний контроль вантажів, об'єктів тваринного світу та рослинного світу на державному кордоні	6	2			4						
Тема 14. Екологічний контроль на державному кордоні	6		2		4						
Тема 15. Радіаційний контроль на державному кордоні	6		2		4						
Усього годин	90	22	10		60						

8.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення із системою державних органів екологічного контролю	1
2	Особливості інспектування суб'єктів діяльності згідно чинних вимог природо-охоронного законодавства	1
3	Значення громадського контролю в екологічному інспектуванні	
4	Облік збитків внаслідок нераціонального використання природних ресурсів на об'єктах природно-заповідного фонду	1
5	Розрахунок стягнень за збитки, заподіяні рибному господарству	1
6	Визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами	1
7	Розрахунок розмірів шкоди, заподіяної лісовому господарству при екологічних перевірках	1
8	Розрахунок суми збору за викиди в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел	1
9	Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення правил охорони водних ресурсів на землях водного фонду, пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв, порушення правил	1

	їх експлуатації	
10	Розрахунок суми зборів за викиди в атмосферне повітря та розміщення відходів	1
	РАЗОМ:	10

9.Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Екологічні методико санітарні нормативи	4
2	Екологічні збитки	4
3	Екологічний ризик	4
4	Природоохоронне законодавство: правові основи природокористування; природні території і об'єкти особливої охорони, національне і міжнародне природоохоронне законодавств	4
5	Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства	4
6	Громадський природоохоронний контроль в екобезпечному розвитку України	4
7	Екологічні показники виробничого процесу	4
8	Екологічна ємність території. Демографічна ємність території. Репродуктивна здатність території.	4
9	Еколого-соціально-економічні показники, які використовуються для оцінки природоохоронної діяльності	4
10	Екологічне інспектування меліоративних робіт	4
11	Екологічне інспектування рекультиваційних робіт	4
12	Взаємодія екологічної інспекції з підрозділами державних установ	4
13	Обмеження або зупинення виробничої діяльності, як один із заходів впливу на порушників природоохоронного законодавства	4
14	Контроль за охороною довкілля автотранспортними підприємствами	4
15	Державний контроль за використанням пестицидів та агрохімікатів	4

Разом	60
--------------	-----------

10.Методичне забезпечення

1. Навчальна програма з дисципліни (затверджена методичною радою ЖАТФК).
- 2.Робоча навчальна програма.
- 3.Конспект лекцій.
4. Комплекс методичного забезпечення для самостійної роботи.
5. Комплекс методичного забезпечення для виконання практичних робіт.
6. Завдання для контрольних робіт.

11. Каталог літератури

1. Клименко М.О., Прищепя А.М. Екологічне інспектування. Підручник: Вид-во «Олді-плюс». 2020. 400 с.
2. Клименко М.О., Прищепя А.М., Стецюк Л.М., Брежицька О.А. Екологічне інспектування. Практикум: Вид-во «Олді-плюс». 2019. 228 с.
3. Караїм О. А. Екологічний контроль, аудит та оцінка ризиків: Конспект лекцій. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2023. 148 с.
4. Кучер Л.Ю., Кучер А.В., Миц І.О. Державний екологічний контроль у системі екологічної безпеки. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2020. № 4. Т1. С.212-232.
5. Антонюк У. В. Державний екологічний нагляд (контроль) в Україні в умовах воєнного стану / У. В. Антонюк // Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи

права) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1 С. 651 .654.

6. Чурилова, Т.М. Правові та організаційні проблеми екологічного контролю в Україні [Текст] / Т.М. Чурилова // Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції: у 2-х ч. (м. Суми, 21.22 травня 2020 р.) / редкол.: А.М. Куліш, О.М. Резнік. Суми: СумДУ, 2020. Ч.1. С. 198.203.

7. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення : навч. посіб. / Т.К. Оверковська, Н.М. Опольська; Вінн. нац. аграр. ун-т. Вінниця: ТОВ "ТВОРИ", 2020. 252 с.

8. Kupchenia, L., & Sivtsova, O. (2023). Adaptation of environmental protection legislation of Ukraine to the conditions of marital state. *ScienceRise: Juridical Science*, (2(24), 25–30. <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2023.283410>